

MİLLİYETÇİLİK AKIMI VE SONUÇLARI

Rabia BAYRAK*

Milliyetçilik, ulusların kültürlerini, değerlerini din, dil, toprak bütünlüğü çerçevesinde koruyarak benimsediği ilkeler bütünü olarak ele alınabilir. Milliyetçiliğin ideolojisi millî devlettir ve milli devletin kaynağı ulustur. Milliyetçilik akımı, ulusların birlik olma konusunda uyandırmıştır. Bu da çok uluslu olan imparatorlukların parçalanmasına neden olmuştur. Birçok ulus barındıran imparatorluklar için millî bir devlet kurmak olanaksız olacağından bu imparatorluklar için yıkılmamak olanaksız bir hal almıştır. Milliyetçilik akımından en çok etkilenen devletler ise Osmanlı İmparatorluğu, Rusya ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu olmuştur.

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu mutlakiyet ile yönetiliyordu ve Fransız Devrimi'nin getirdiği milliyetçilik akımı ve liberal fikirlerle parçalanabilirdi. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu içerisinde çeşitli uluslar barındırıyordu. Milliyetçilik akımı tehlikesinin farkında olan İmparatorluk, otoritesini arttırmış ve Metternich politikası ile beraber milliyetçi ve liberal hareketleri bastırma yoluna gitmiştir. 1848 ihtilalleri sırasında bağımsızlık için ayaklanan Sırp, Hırvatlar ve Romenler isteklerine kavuşmamıştı.

Rusya da Batı'dan gelebilecek tehditlerden korkmuştu. Milliyetçi ayaklanmaları bastırmaya çalışmıştı ama buna rağmen liberalizm ve milliyetçilik akımları Rusya'yı da etkilemişti. 1830 yılında Rusya, hürriyetlerini kazanmak isteyen ve ayaklanan Polonyalılarla karşılaştı. Ayaklanan Polonyalılar bir yıl boyunca Rus ordularına karşı savaştılar fakat galip gelemediler. Rusya bu bağımsızlık hareketini çok sert bir şekilde bastırmıştı. Aynı yıl Fransa kralı devrilince Belçikalıların çıkarttığı isyanı da Rusya bastırmıştı. Rusya, ihtilallere sessiz kalmayacağını ve müdahale edeceğini duyurmuştu. Rusya, Macar İsyanını bastırmak için Avusturya'ya asker göndermişti. Bunların yanında Rusya, Osmanlı Devleti'ne de Kavalalı Mehmet Ali Paşa İsyanı'nın bastırılmasında yardımcı olmuştu.

Osmanlı Devleti ise İslam ülkesi olması ve Avrupa'daki gibi bir ayrıcalıklı sınıfa sahip olmadığından Fransız Devrimi'nin yarattığı milliyetçilik akımının başta kendisi için bir tehlike yarattığını düşünmemişti. Bu nedenle Osmanlı Devleti ihtilal sırasında tarafsızlığını korumuştur ve bu konunun Avrupa'nın iç meselesini olduğunu düşünmüştü. Avrupa'da hoş karşılanmayan ihtilalcilerin Osmanlı ülkesinde rahatça gezebilmelerine izin vermişti. Milliyetçilik akımı çok uluslu olan Osmanlı Devleti'ni de etkilemişti. Fransız İhtilâli'nin yaydığı bu milliyetçilik akımının etkisi, Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce, Balkan ülkelerinin bağımsızlıklarını kazanmalarına neden olmuştu. Osmanlı Devleti'nde II. Meşrutiyet yıllarında Türkçülük akımı yayılmaya başlamıştı. Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinde bu Türk milliyetçiliği yer almıştır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü İkinci Sınıf Öğrencisi